

Ústav translatologie, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Posudek na diplomovou práci Jany Kinské
Germinie Lacerteuxová v českých překladech
 Germinie Lacerteux in Czech translations

Záměrem diplomové práce Jany Kinské bylo srovnat dva české překlady francouzského románu Edmonda a Julese de Goncourt *Germinie Lacerteux* z roku 1865: *Germinie Lacerteusova: Román služky* (přel. Pavla Moudrá, 1898) a *Germinie Lacerteuxová* (přel. Alena Hartmanová, 1958¹, 1976²).

Jana Kinská představuje nejprve nejdůležitější informace o životě Edmonda a Julese de Goncourt, upozorňuje na biografické detaily, které se různým způsobem promítají do tvorby obou bratrů. Vysvětluje okolnosti geneze jejich společného díla, zmiňuje také tituly, jejichž autorem bude už jen Edmond. Ačkoli tento úvod zabírá jen pár stran, je zpracovaný věcně a dostatečně podrobně k tomu, aby na něm diplomantka mohla postavit celou následující studii.

Za velmi přínosné považují zpracování následujícího oddílu 2.4 Ohlas románu Germinie Lacerteuxové. Po uvedení vyčerpávající bibliografie francouzských vydání, později doplněné o bibliografii všech českých vydání děl bratří Goncourtů, jsou zde prezentovány podrobné údaje o recepci díla bratří Goncourtů ve Francii, jakož i ohlasy na ně v českém prostředí, a to před a po vydání překladu daného románu.

V další části Jana Kinská volí tradiční strukturu takovéto komparační práce: po představení a rozboru originálu přistupuje k podrobnému srovnání přístupu obou překladatelek, co se týče převodu vybraných prvků díla. Zajímá ji přitom širší pole problematických jevů, jež si nejprve vytyčila jako stěžejní rysy „goncourtovské“ poetiky i daného románu.

Rozbor originálu je velmi podrobný, zaměřuje se na kontext vzniku díla, poté shrnuje obsah románu, dále vymezuje jeho hlavní témata, popisuje kompozici textu a hlavní postavy. Diplomantka se při tom opírá zčásti o vlastní čtenářskou zkušenost a interpretaci díla, zčásti se odvolává na práce francouzských i českých literárních teoretiků či překladatelů.

Nezbytným krokem pro rozbor a srovnání obou českých překladů je oddíl 2.6 Poetika bratří Goncourtů v románu Germinie Lacerteuxová. Začíná úvahou o významných, příznakových rysech goncourtovské narace a zmiňuje pojem „écriture artiste“ (jehož překlad jako „artistní rukopis“ považují za sporný, což je ale snad jediná výtku k celé této práci). Přes další výrazné i dílčí aspekty se Jana Kinská postupně dostává až k pasáži věnované argotu, jehož užití v literatuře, pokud jde o míru a zejména záměr, lze v dané době považovat za převratné. Zcela právem je tedy v závěru oddílu charakterizujícím goncourtovskou poetiku věnována této problematice patřičná pozornost.

Třetí část práce se zaměřuje na srovnání zmíněných dvou českých překladů. Diplomantka postupuje po jednotlivých kategoriích goncourtovské poetiky, jak si je vymezila, přičemž své soudy dokumentuje pečlivě vybranými, výmluvnými excerpty. Všimá si adekvátnosti a věrnosti jednotlivých překladatelských řešení, snaží se vysvětlit a ospravedlnit případné posuny. Pokud s některými formulacemi v překladech nesouhlasí, snaží se navrhnout

jiná, podle ní patřičnější řešení – nekritizuje tedy pouze, ale hledá jiná východiska, což také patří ke kladům této práce.

Dále je třeba ocenit schopnost Jany Kinské zobecnit některé jevy vyskytující se v překladech, jež zřejmě zůstaly bez povšimnutí samotných jejich autorek – neuvědomily si je možná ani překladatelky, ani redaktoři daných verzí: například tendence P. Moudré dodávat původně asyndeticky řazeným členům gongcourtovsy tradičně bohatých výřtů spojku „a“, a tím měnit rytmus a konciznost dané části věty, nebo vynechávat ve výčtech úmyslně opakované výrazy, což má nejčastěji za následek potlačení gradace; podobně také tendence k expresivnějšímu výrazivu u A. Hartmanové...

Správně také Jana Kinská naznačuje možnou inspiraci Hartmanové starším překladem – jak ale sama podotýká, nespravedlivé osočení z plagiátu lze snadno vyvrátit zběžným srovnáním správně vybraných míst; přičemž možné průkazné prohřešky – nejspíš jen drobnosti – by se vyjevily teprve po hlubší analýze, na niž v této práci již nebyl prostor.

Analýzu „uplatnění argotu“ (s. 75–79) by bylo zajímavé rozšířit, popsat podrobněji rozdíly v užití argotu (už jen sám termín „argot“ je poněkud problematický, není-li upřesněn) v češtině a francouzštině, v době vzniku díla, v době vzniku prvního a druhého českého překladu... – diplomantka mu s ohledem na strukturu celé práce může věnovat jen omezený prostor.

Práce je zakončena všemi požadovanými oddíly (Závěr, Shrnutí v češtině, francouzštině, angličtině, Bibliografie).

Jana Kinská postupuje systematicky – práci promyšleně strukturuje; pracuje zodpovědně – pečlivě prochází dostupné knižní i časopisecké zdroje, dohledává diplomovou práci obhájenou na Ústavu romanistiky FF UK; píše s potřebným nadhledem – v bohaté excerptci se neztrácí, třídí ji a analyzuje, stručně komentuje. Prokazuje tak jednak svou schopnost vědecké práce, jednak jistou překladatelskou zkušenost, jež jí umožňuje zaujímat i věcná hodnotící stanoviska. Je třeba vyzdvihnout, že diplomantka nezapomíná při rozboru obou překladů (z konce 19. století a z padesátých let století dvacátého) zohlednit dobovou normu a dokáže připomenout i možné ať už politické a kulturní okolnosti, či čistě praktické problémy a překážky jako například neexistenci slovníků.

Jako pozitivum této práce je třeba zmínit ještě poměrně banální, ale často opomíjenou záležitost: schopnost jasně a věcně formulovat, odevzdat práci bez překlepů, pěkně graficky zpracovanou a bez chyb v uvádění bibliografických citací apod.

Diplomová práce je nejen hodnotným plodem univerzitního studia Jany Kinské, zároveň je i cenným příspěvkem pro připomenutí díla autorské dvojice významné nejen v kontextu francouzské literatury. Zpracování recepce díla bratří Goncourtů u nás a srovnání obou českých překladů je nutno brát jako doplnění chybějícího dílku do mozaiky našich dějin překladu.

Diplomovou práci Jany Kinské doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n á**.

Doporučuji také, aby tato práce byla uznána jako práce rigorózní (PhDr.).

PhDr. Jovanka Šotolová
Praha, 19.5.2008